

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Vestfold
 Kommune: 704/Tønsberg
 Opprinnelig funksjon: Barnehjem
 Nåværende funksjon: Barnevernsinstitusjon
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 1

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
13330	IRAS HUS	1959	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	162066773	58/45

Vern kompleks

Formål:	Formålet med fredning av Iras hus, opprinnelig Bjerkly barnehjem, er å bevare et eksempel på et formålsbygd barnehjem oppført i samsvar med nye ideer og retningslinjer som fulgte av barnevernsloven av 1953. Fredningen skal sikre bygningens utforming og uttrykk som representerer en viktig barnevernshistorisk utvikling.
Begrunnelse:	Formålet med fredning av utomhuselementene (port og portstolper) er å ta vare på et tydelig og miljøskapende symbol for institusjonen. Iras hus er bygd i samsvar med datidens nye ideer om hvordan barnehjem skulle utformes, nedfelt i barnevernsloven av 1953. Lovendringen var resultat av radikale endringer i synet på barn og barns rettigheter sammenlignet med vergerådsloven av 1896. Nytt var at institusjonene skulle skaleres ned og være for små barnegrupper (opp til 15 barn). Videre la Sosialdepartementet tydelige føringer for plassering og utforming av institusjonene. Iras hus ble bygd etter disse retningslinjene og er en tydelig eksponent for de nye idealene og institusjonen som fulgte av lovendringene.
Omfang:	Fredningen omfatter barnehjemsbygningens eksteriør og deler av interiøret. Port og portstolper, som markert på kartet, inngår også i fredningen.

Beskrivelse kulturmiljø

Eiendommen består av den opprinnelige bygningen på en stor, svakt skrånende tomt. I nabolaget er det ellers primært villabebyggelse. Det opprinnelige navnet var Bjerkly. En bjørk er motivet i porten ved den opprinnelige adkomsten fra Hortensveien.

Inntil 1953 hadde barnehjem bygd til formålet gjerne vært store bygninger for mange barn. I 1948 ga FN ut en rapport om barns oppvekst i institusjoner, og der anbefalte man å ha små barnegrupper i barnehjemmene, med kun 6-8 barn. Forskrift for barneheimer, fastsatt av Sosialdepartementet i 1954, sier at nye barnehjem ikke kan påregnes godkjent for mer enn 15 barn.

Sosialdepartementets småskrift nr 5. 1958 beskriver hvilke funksjoner nye barnehjem må dekke, og hvordan dette er tenkt utformet med utearealer, oppholdsrom for lek, soverom og personalrom/personalleilighet. Videre at institusjonene skulle etableres i boligområder for at barna skulle kunne ha et naturlig samvær med barn i nabolaget.

Iras hus er bygd som Sosialdepartementet foreskriver, og skiller seg fra eldre barnehjem på flere måter. Kommunen var byggherre og driver, noe som ble vanlig fra og med 1953-loven, mens det etter krigen (1946) bare var knapt 10 % av landets 160 barnehjem som var etablert av kommunene.

Eiendomshistorikk

1948: Initiativ til fond for bygging av barnehjem i Sem tatt av Sem Herredskvinneutvalg.
1953: Barnehjemskomité opprettet av Sem Herredsstyre.
1958: Sem Herredsstyre vedtok å bygge Bjerkely barnehjem.
1959: Bjerkely barnehjem innviet med plass for 10 barn i fem dobbeltrom.
1963: Gavlfasader kles med teglstein.
1988: Fylkeskommunen overtok drift/eierskap.
1992: Blir kortidsinstitusjon for ungdom 13-18 år, noen mindre innvendig ombygginger.
2001: Barnevernsinstitusjonen Iras hus etableres i tidligere Bjerklys lokaler.
2004: Staten overtar drift/eierskap.
2006/2007: Omorganisering i BUFetat sør. Iras hus legges under felles administrasjon med Jarlsberg ungdom- og familiesenter.
2007: Driften ved Iras hus avvikles juni 2007. Ombyggings- og tilbygingsplaner.
2011: Tilbygg (ny, dels frittliggende fløy) under oppføring. Ombygging og rehabilitering av opprinnelig del.

Byggeprosjekt:

Statsbyggs prosjektnr er 11645. Saksnr hos Statsbygg er 200902323, 200900416 og 200700639, hos Riksantikvaren 08/02065.

Kilder:

Fasadetegninger datert 2/2-58. (Statsbyggs tegningsarkiv)

Byggesaksdokumenter (Tønsberg kommunes arkiv)

Sem og Slagen bygdebok. Bind 2, kulturhistorie, del 2. (Internettversjon)

Arkiv etter Bjerkely barnehjem, Fylkesarkivet for Vestfold. Bl.a byggekomiteens redegjørelse til innvielsen 20. november 1959.

Verneverdige bygg

Byggnr: 13330

GAB nr: 162066773

Navn: IRAS HUS

Oppført: 1959

Utomhusanlegg

Elementnr: 001

Elementnavn: Port

Beskrivelse: Tidligere adkomst til Iras Hus var rett fra Hortensveien. Porten har en bjørk som motiv. Henspeiler til institusjonens tidligste navn: Bjerkely.

Iras hus. Opphavsrett: Statsbygg.

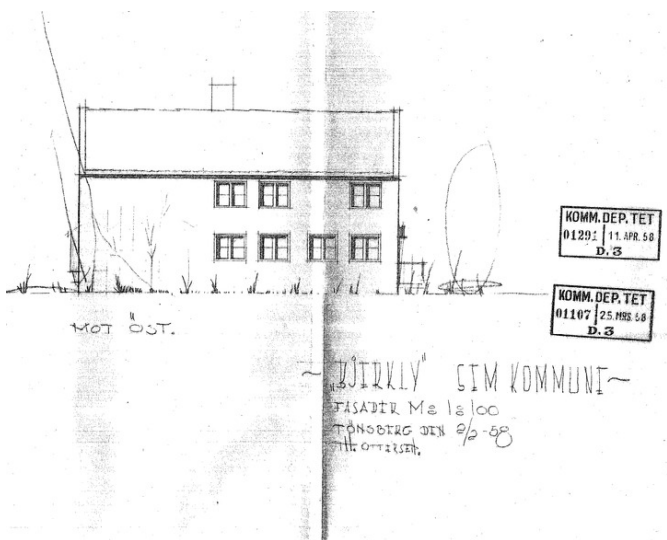
Dagens hovedadkomst. Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade mot vest, inngang kjellerleilighet. Opphavsrett: Statsbygg.

Opphavsrett: Statsbygg.

Fasade øst. Tegning datert 2.2.58.

Forsiden til skrift utgitt ved innvielsen av barnehjemmet.

BYGNING 13330 IRAS HUS

Kompleks 13870 IRAS HUS, TØNSBERG

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	STATSBYGG SØR
GAB nr:	162066773
Gnr/bnr:	58/45
Oppført:	- 1959
Byggherre:	Sem kommune
Arkitekt:	Tekniker Thorolf Ottersen
Opprinnelig funksjon:	
Nåværende funksjon:	
Bygningsart:	
Regulering:	Regulert: Regulert til boligformål i plan nr. 2520, vedtatt av Sem kommunestyre 27.09.1971.
Vernestatus:	Annet vern: Vurdert som fredningsverdig av Riksantikvaren i brev 01.10.2008/Saksnr.: 08/02065-2

Utsnitt situasjonskart. Ophavsrett: Statsbygg.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen har to fløyer; soveromsfløy i en etasje og tverrfløy i to etasjer med oppholdsrom og kontorer. Begge fløyer har loft og kjeller. Bygningen er oppført med yttervegger og innvendige bærende vegger i Ytongstaver (lettbetongblokker). Dels Ytongplater, dels støpte dekker som etasjeskillere. Taket er en trekonstruksjon med teglstein. Hovedtrapp er av terrasso. Huset fremstår med enhetlig uttrykk - som nøktern 50-tallsinstitusjon med få utsmykningsdetaljer. Repeterende vinduer gir helhetlig inntrykk.

Kjeller: Vaskerom, tørkerom, vedbod, 2 matboder, kjellerstue, hybel.

1. etg: Kjøkken, spisestue, stue, hall m /garderobe, 6 soverom, dusj og bad, 2 wc, korridor.

2. etg: Kontorer, møterom og rom for nattevakt, soverom, entre og kontor.

Loft: Loftslrom med lagerplass.

Interiør:
Innvendige overflater på gulv, vegger er gjennomgående av nyere dato. Linoleum og laminat er brukt på gulvene, malt strie på veggene. Himlinger med akustiske trefiberplater i hall mm antas opprinnelig. Noen originale dører, karmen og håndtak er å finne i 1. og 2. etasje. Et lite vaskerom med en opprinnelig utslagsvask er bevart i 1. etasje, men kranene er blitt skiftet. Vaskerommet i kjelleren har tørkeanlegg for klær og noen strømbrytere i hvit plast/bakelitt fra sent 1950-tall. På loftet finnes fremdeles "skaprommet", karakteristisk for barnevernsinstitusjoner. I hallen er det en Trolla vedovn av eldre type.

Utomhusanlegg: Port og portstolper. Portens motiv er en bjørk som illustrerer institusjonens opprinnelige navn Bjerkly.

Sammendrag bygningshistorie

Vinduer er byttet på 90-tallet unntatt noen i kjeller, hovedtrapp og birom som er opprinnelige. Hovedadkomst og hovedinngang til bygningen var opprinnelig fra sør, men er i dag fra nord via den opprinnelige kjøkkeninngangen. Dette ble lagt om som følge av at adkomsten til eiendommen ble flyttet fra Hortensveien, (tidligere riksvei), og til Kantarellveien som er en mindre samlegate for boligene på nordsiden.

I skrift utgitt til innvielsen av Bjerkly 20. november 1959 har byggekomiteen skrevet at tekniker Thorolf Ottersen, Sem ingeniørvesen, har utarbeidet tegningene til Bjerkly.

Kilder: Se kompleksrapport.

Bygningshistorikk

1959	Bjerkly barnehjem for gutter og jenter 0-18 år innvies
1963	Gavlvegger på hovedfløyen kles med teglsten.
1992	Mindre endringer av planløsning i tidligere bestyrerleilighet og innredning av treningshybel i kjeller.
2007	Driften ved Iras hus ble avviklet juni 2007. Det igangsettes arbeid med ombyggings- og tilbygningsplaner.

BYGNING 13330 IRAS HUS

Kompleks 13870 IRAS HUS, TØNSBERG

Vern

- Formål:** Formålet med fredningen er å bevare Iras hus som et lite, formålsbygd barnehjem, bygd i tråd med datidens nye idealer for barnevernsinstitusjoner. Fredningen skal sikre bygningens arkitektonisk uttrykk, de nøkterne 50-talls detaljene og det tydelige og rasjonelle institusjonspreget.
- Formålet med fredning av eksteriøret er å bevare volum, utforming, materialbruk og originale bygningsdeler. Formålet med fredning av interiøret er å bevare hovedstruktur i den opprinnelige planløsningen og opprinnelige interiørelementer og materialbruk.
- Begrunnelse:** Iras hus (1959) er bygd i samsvar med datidens nye ideer om hvordan barnehjem skulle utformes. Iras hus skiller seg fra barnehjem fra tidligere perioder fordi det er bygd for få barn og rommer nye funksjoner med sykerom (isolat), lekerom, hobbyrom og oppbevaringsmuligheter for utstyr til fritidsaktiviteter.
- Et rasjonelt og nøkternt institusjonspreg, etter samtidens norm, er forent med krav om en liten bygning lokalisert i et boligområde, og med idealer om at institusjonen skal oppleves som et "hjem". Iras hus fremstår som en tydelig eksponent for disse egenskapene og har som institusjonsbygning høy autentisitet i eksteriør, planløsning og deler av interiør.
- Den opprinnelige porten, som står ved den tidligere adkomstveien, er dekorert med et bjørketre som symbol på barnehjemmets opprinnelige navn "Bjerkly".
- Omfang:** Eksteriør: Opprinnelig utforming, materialbruk og bygningsdeler. De to gavlfasadenes teglforblending fra 1963 omfattes også.
- Interiør: Opprinnelige deler av planløsningen i første etasje, hovedtrapp og trapperom 1. og 2. etasje, materialbruk, opprinnelige interiørelementer.
- Utomhuselementer: Portstolpene og porten med opprinnelig innskjørsel fra Hortensveien. Vist med skravur i situasjonskart.
- Vernekategori:** Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 001
Interiørnavn: Kjøkken
Beskrivelse:

Interiørnr: 002
Interiørnavn: Stue
Beskrivelse:

Interiørnr: 003
Interiørnavn: Soverom
Beskrivelse:

Interiørnr: 004
Interiørnavn: Kjeller
Beskrivelse: Tørkeskap

Interiørnr: 005
Interiørnavn: Loft
Beskrivelse:
Oppbevaringsskap

Interiørnr: 006
Interiørnavn: Detaljer
interiør
Beskrivelse: Opprinnelig
trapp fra hall til 2. etasje

BYGNING 13330 IRAS HUS

Kompleks 13870 IRAS HUS, TØNSBERG

Iras hus mot sør. Opphavsrett: Statsbygg.

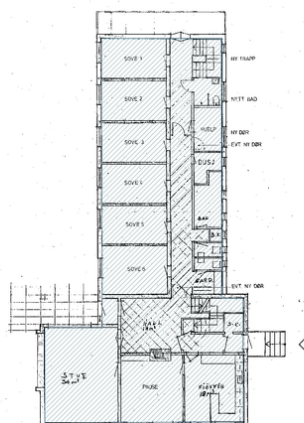
Opphavsrett: Statsbygg.

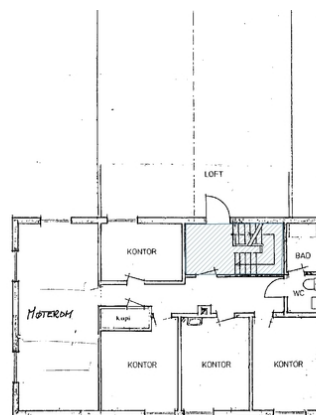
Gavl mot vest. Opphavsrett: Statsbygg.

Dagens hovedinngang som opprinnelig var kjøkkeninngangen. Opphavsrett: Statsbygg.

Plantegning 1. etasje med skravur for fredet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

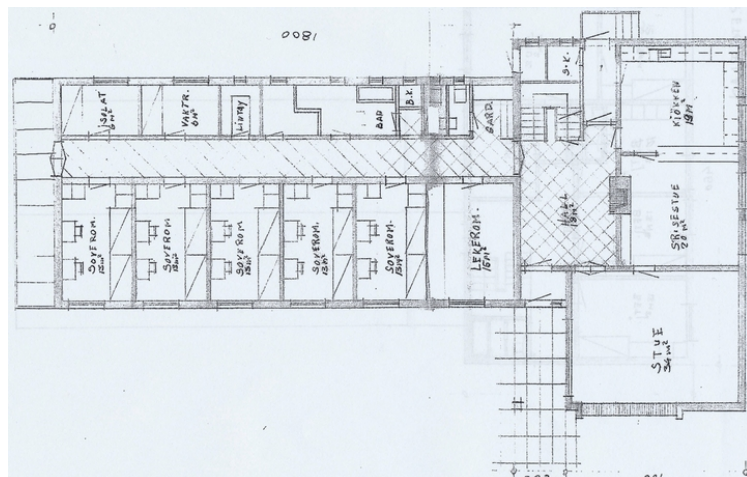

Plantegning 2. etasje med skravur for fredet interiør. Opphavsrett: Statsbygg.

„Bjerkly”

Bygd 1059

Forsiden av skriv utgitt ved innvielsen 1959.

Opprinnelig plantegning 1. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Tørkekeskap i kjeller. Opphavsrett: Statsbygg.

Kjøkkenet. Opphavsrett: Statsbygg.

Opprinnelig trapp fra hall til 2. etasje. Opphavsrett: Statsbygg.

Skap på loftet. Opphavsrett: Statsbygg.